

Изх.№.....

ДО
ДОЦ. Д-Р АРХИТЕКТ ВИОЛЕТА КОМИТОВА
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

чл.-кор. проф. д.х.н. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Г-Н ГЪЛЪБ ДОНЕВ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

Г-Н КИРИЛ ПЕТКОВ
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА

Г-Н ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КСНБ

инж. ДИМИТЪР МАНОЛОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА“

Относно: Идейна концепция на КСБ за изграждане квалифицирана работа сила и гарантиране на устойчива заетост в строителния сектор

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Лайтмотивът на това десетилетие ще бъде преходът. Въпреки, че цифровите и зелени преходи към по-устойчиви икономики и общества не са ново явление, днес те са централен приоритет в политиката на ЕС. Заедно с това, ефектите от пандемията Covid-19 далеч надхвърлят временните „затваряния“ като опит за ограничаване на нейното разпространение. Очевидно е, че тези мегатрендове ще трансформират света на труда и образованието, и ще обосноват нуждата от нови работни места и нови умения.

За ускоряване на тази трансформация е необходимо засилено повишаване на квалификацията и преквалификацията на работната сила. Професионалното образование и обучение, особено ученето през целия живот, е от ключово значение за успеха на този процес. Това изисква целенасочени усилия на всички нива: Европейска комисия, държави-членки, социални партньори, работодатели, гражданско общество.

В национален план, преди въздействието на пандемията Covid-19, нивата на заетост и икономическият растеж показваха положителни перспективи. България обаче е

изправена пред непосредствени предизвикателства, свързани най-вече с наличието на демографска криза и неопределеност относно бъдещите потребности от умения. Докато служителите показват известна увереност относно значимостта на собствените си умения на пазара на труда, работодателите, от своя страна, споделят за все по-нарастващ дефицит на квалифицирани кадри, като в същото време инвестират ограничено и кампанийно в повишаване квалификацията на своите служители. Като фон на всичко това, статистическите данни показват, че постигнатото ниво на образование през последните няколко години в страната е недостатъчно, за да се приведе предлагането на умения в съответствие с нуждите на пазара на труда.

Заедно с това, навлизайки в конкретиката на строителния сектор у нас, следва да отбележим, че изправен пред новите предизвикателства, той далеч не е преодолял и традиционните си злосторни въпроси - необходимостта от законодателни промени, ценообразуването, отношенията между различните участници в инвестиционния процес, ролята на подизпълнителите и др.

В основата на всички тези процеси стои именно човешкият фактор, осмислен в качеството му на капитал в своята съвкупност от знания, умения, компетентности, способности и мотивация.

Що се отнася до професионално представителните организации, то времената на предизвикателства тестват тяхната устойчивост и разкриват истинската им стойност и ценност. За това те следват да покажат една ориентирана към бъдещето визионерска перспектива и по-глобално осмисляне на инвестициите в образование, придобиване на умения и създаване на пригодност за заетост.

С оглед на това, Камара на строителите в България предлага за широко обсъждане сред заинтересованите страни идейна концепция за реализиране на три взаимосвързани мерки, насочени към изграждане на ефективна работна сила в строителния сектор:

- I. Изграждане на 3 тренировъчни-учебни бази (ТУЦ) за предоставяне на ефективна професионална подготовка на работници и ключови специалисти по управление на строителния процес в две направления – за придобиване и за непрекъснато актуализиране на професионалната квалификация.**
- II. Създаване на специализирано междуинституционално звено за стратегическо планиране и изработване на модели за професионално обучение.**
- III. Разработване на модел за активно работодателско участие.**

КСБ е изготвила идейно задание за изграждане на тренировъчно-учебни центрове (ТУЦ) със следните основни характеристики:

Същност: тренировъчно-учебен център за осъществяване на модерно теоретично и практическо обучение с прилежащо общежитие. Това представлява модел на обучение, което се провежда в условия, близки до реалната практика и предлага възможности за развитие на професионална компетентност. Усвояването и упражняването на дейности, присъщи на реална професия, подпомага прилагането на получените теоретични знания и запознаването с конкретните изисквания за заемане на определено работно място. Основен резултат от обучението в тренировъчно-учебен център е формирането и изграждането на висококвалифицирани кадри за строителството, необходими и търсени

на вътрешния пазар на труда. Обучението създава предпоставки за провокиране амбициите на обучаваните лица, дава им по-ясна представа за естеството на работа и ги насочва към определено строителна професия, която биха могли да предпочетат за своя професионална реализация.

Цели: Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила (настояща, бъдеща и в резерв) за постигане на по-добро съответствие с развитието на пазара на труда, въвеждане на интегрирани подходи при предоставянето на образователни услуги с практически обучения.

Необходима материална база за осъществяване на теоретично и практическо обучение, включително с прилежаща база за настаняване (общезитие):

- Класни стаи, оборудвани по подходящ начин, позволяващ качествен теоретичен обучителен процес в офлайн и онлайн среда;
- Адаптирана материално-техническа база за практическо обучение /учебни работилници/ полигони, които в най-голяма степен да се доближават до работата в реална среда;
- Общежитие (с помещения за хранене, спане и за свободното време).

Целеви групи: обучението в ТУЦ се насочва, но не изчерпва следните целеви групи:

- Заети лица в сектор „Строителство“, дефинирани като:
  - Лица, трудово ангажирани и с опит в сектора, с натрупани практически умения на терен, но без формално придобита професионална квалификация по строителни специалности, и
  - Служители, заемащи ключови за строителството длъжности за непрекъснато актуализиране на техните знания, умения и компетентности.
- Безработни лица за включване в обучения с придобиване на професионална квалификация по строителни специалности.
- Служители/миньори от възгледобивната промишленост и тяхното преквалифициране за работа в строителния сектор във връзка с изпълнението на териториалните планове за справедлив преход.
- Ученици от строителни гимназии за повишаване на практическата им подготовка в рамките на средното професионално образование.

С оглед спецификите на представените целеви групи, то обучението в предложените центрове следва да бъде структурирано в две направления съгласно техните нужди:

- I. Обучения за придобиване на степен професионална квалификация и/или преквалификация (по част от професия, I, II и III степен) по строителни специалности съгласно Закона за професионалното образование и обучение /ЗПОО/. Този вид обучения са строго нормативно регламентирани. За лица над 16 г. те се осъществяват в лицензирани от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) Центрове за професионално обучение. Обучението се организира и провежда съгласно изискванията на Държавните образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии и специалности. ДОС определят задължителните професионални компетенции, необходими за упражняване на професията/ специалността и са задължителни за всички обучавачи институции.**

II. Тясно профилирани курсове, насочени както към повишаване/актуализиране на знанията и уменията на ключови за строителството специалисти, така и по актуални за бранша теми. В допълнение, в хоризонта на новите предизвикателства пред строителния бранш, очаквано ще възникне необходимостта от дефиниране на нови дисциплини, нови обучителни програми и инструменти. В този смисъл втория основен тип обучителни продукти се очаква да бъде все по-търсен от настоящите и бъдещите поколения специалисти. Този тип курсове в сравнение с регламентирани обучения за придобиване на професионална квалификация имат своето логично предимство, но от съществено значение е начина на формиране на обучителното съдържание. В повечето случаи става въпрос за актуални теми, при които се открива недостиг на налична експертиза, подготвени преподавателски кадри и ясно дефиниран обучителен обхват. В тази връзка, при разработването на програми за подобни курсове, както и на обучителни материали водещ следва да бъде мултидисциплинарния подход с участието на всички заинтересовани страни в строителната индустрия - браншови организации, преподаватели от средното и висшето образование, партньорски организации и др.

Сред основните дейности, заложи за изпълнение в тренировъчно-учебните центрове е и осигуряването на пряка връзка и контакт с местни строителни предприятия, които могат да заявяват пред него свободни позиции за стаж/ работа.

По т. II КСБ предлага създаването на специализирано междуинституционално звено със следното примерно работно заглавие Секторен съвет за базирано на компетенции обучение. За основни участници в Съвета следва да бъдат привлечени водещи специалисти (методисти, преподаватели, лектори) от средното професионално и висше образование; представители на компетентните в областта държавни институции (МОН, МТСП); представители на работодатели; партньорски организации и техните обучителни центрове, и други лица и/или организации, работещи в областта на професионалното обучение.

Сред основните дейности биха могли да се включат: Проучване на добри практики и създаване и/или адаптиране на програми и модули за обучение; Генериране на изцяло ново обучително съдържание в синхрон с актуалните тенденции в бранша и нововъзникващите потребности; Дефиниране и изработване на обща рамка на уменията с ясно описание на резултатите от придобитите знания и компетенции, с оглед на потребностите на бизнеса от професионалисти от всички нива в строителството; Изграждане на система за качество, гарантиращо високо ниво на професионална подготовка; Подготовка и изпълнение на инициативи за непрекъснато актуализиране на знанията и уменията на педагогическия персонал в средното, висшето и продължаващото образование и обучение; Изработване на модел за повишаване имиджа на строителната професия.

III. Разработване на модел за активно работодателско участие.

Най-често участието на бизнеса в образователния и обучителен процес се разбира като споделяне на практически опит; участие в разработването на обучителни програми и в самия обучителен процес чрез свои преподаватели; предоставяне на средства за стажове, практики, стипендии и дарения; предоставяне на реални работни места за

провеждане на практическо обучение на лица, включени в обучение за професионална квалификация и др. Съществуващите практики в строителния сектор могат да бъдат определени като кампанийни, реализирани на местно ниво и с недотама положителни и трайни резултати поради . Ето защо от съществено значение е преосмислянето ролята на работодателите в посока по-висока степен на ангажираност в обучителния процес най-вече чрез предоставяне на възможност, среда и наставническа подкрепа за усвояване на практически умения в реална работна среда.

Основни етапи на реализация:

Предложената идейна концепция се основава на изцяло нов интегриран подход, съобразен с изискванията на съвременните иновативни обучителни практики.

Първи етап:

Изграждане на необходимия експертен капацитет в партньорство със заинтересованите страни за разработване на методически програми и създаване на онлайн и офлайн среда за обучение.

Втори етап:

Изграждане на 3 демонстрационни обучителни центъра за строителна квалификация, които ще позволяват обучаемите на място да се запознаят с технологиите за строителство, с начина на използването им, предимства и недостатъци. Създадената инфраструктура трябва да позволява провеждането на специализирани обучения в малки групи, съобразно както с налагащата се нова реалност, следствие пандемията COVID 19, така и с цел гарантиране на качествен обучителен процес и индивидуално внимание към всяко обучавемо лице.

Центровете ще се използват и за провеждане на практически упражнения за ученици от строителните паралелки в средното професионално образование. Това ще подпомогне цялостната организация на училищния живот в онлайн или смесена (физическа и онлайн) учебна среда.

Трети етап:

Дейности за популяризиране, информиране, устойчивост на центровете, продължаване на партньорствата, мултиплициране на резултатите. Очакваният ефект е създаване на връзка на теоретичното образование с практиката, и по-конкретно със съвременната, модерна практика по отношение на основните дейности в строителството и иновациите, които развиват тези професии.

Териториален обхват: препоръчително е първоначално да се апробират 3 пилотни модела на тренировъчно-учебен център, след идентифициране на подходящи терени, предоставящи възможности за практическо обучение и общезитие. Подобни модели на учебни центрове КСБ желае да реализира по немски образец, като доказан лидер в дуалното обучение.

КСБ смята, че формулирани по този начин, предложенията допълват и надграждат заложените мерки в стратегическите документи на европейско и национално ниво, отразявайки съвременната реалност, и имайки за крайна цел повишаване качеството на строителното производство. Те фокусират три основни направления, които могат да подкрепят държавата при осигуряването на квалифицирана работна сила, в борба с безработицата и за гарантирането на устойчива заетост:

- Възможност за придобиване на практически умения в максимално близка до реалната работна среда и създаване на непосредствена връзка с бизнеса;
- Утвърждаване принципите за учене през целия живот на заетите в сектора и преквалификация на работници от близки до строителството браншове;
- Кадрово обезпечаване в строителството чрез насочване на безработни лица извън обучение и заетост.

Изложената дотук теза изисква съвместяване на усилията на няколко нива – Европейска комисия, българската държава – законодателна, изпълнителна и местна власт, браншовите организации и техните централни и регионални структури, строителните фирми, т.е. всички заинтересовани страни, свързани с отрасъл „Строителство“. Всички ние сме изправени пред нови предизвикателства и именно в това десетилетие сме длъжни да осмислим и организираме качествено нов път на развитие на човешкия фактор в нашия бранш.

**УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА
КАМАРА НА СТРОИТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ**